

דפי עיון

"ליהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.

וכך הוא אומר:

"כי נר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משואות-יצחק

במפרשים

י"ל ע"י מ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858 ד.נ. שדה-גת * טל': 08-8616173 * פקס: 08-8616174

פרשת פנחס

שנת תשע"ג

א. חזקוני.

פרק כו' פסוקים כא'-כה':

(נא) אלה פקודי בני ישראל וגו', מנין זה מועט ממנין שבמדבר סיני * אלף ושמנה מאות ועשרים, שאילו הית כאן יותר היו אומרים: עכשיו שאנחנו מרובין לכבוש הארץ, אבל אם היינו מועטין היו אומרים לא נוכל לכבשה ולפיכך לא רצה הקב"ה שירבה מנין זה על אותו שבמדבר סיני, שאף על פי כן כבשוה, כי אין מעצור לה' להושיע בין ברב בין במעט⁴⁰.

(נג) לאלה, לחמשים ושבע ראשי משפחות המנוין כאן תחלק הארץ בנחלה במספר שמות חמשים ושבעה חלקים כנגד חמשים ושבע ראשי משפחות.

(נד) לרב תרבה וגו', לא שיהו כל החלקים שוים * אלא לפי הזכרים שיש לכל ראש משפחה במשפחתו, היינו: איש לפי פקודיו וגו', איש, יצאו נשים טומטום ואנדרווגינוס⁴¹.

(נה) אך, יצאו יהושע וכלב שלא נטלו בגורל אלא על פי ה'⁴², אך בגורל יחלק את הארץ, אך קודם שתחלק את הארץ לחמשים ושבעה חלקים חלקה בגורל לשמות מטות אבותיו של כל ראש משפחה. כיצד, יחלקה בשנים עשר תחומין כנגד י"ב שבטים, וכותב שמות הי"ב תחומין בשנים עשר פתקין ונתנה בקלפי אחד, ושמות י"ב שבטים בי"ב פתקין בקלפי אחד, והממונה טורף בקלפי של תחומין ובקלפי של שבטים, ומעלה בידו אחת פתק שבט פלוני ובידו אחרת פתק תחום פלוני, וזוכה כל שבט בתחום העולה לו, וכן כולם. ולפי רוב שבט ומיעוט שבט יקרבו וירחיקו מצר תחום שבט פלוני מחברו לתת לכל אחד כפי הראוי לו, כדכתיב לעיל: לרב תרבה נחלתו וגו'. ואם יחלקו את הארץ מתחלה בגורל נ"ז חלקים לנ"ז ראשי משפחות, ואח"כ בי"ב חלקים לי"ב שבטים, זה ימצא חלקו בשבט שאינו שלו וזה חלקו בשבט שאינו שלו, וכתיב: וירא את ישראל שוכן לשבטיו⁴³, וכתיב: איש בנחלת מטה אבותיו ידבקו בני ישראל⁴⁴. לשמית מצות אבותם, יצאו גרים ועבדים⁴⁵.

אלוה

1. על אינה אלה אפסית צונה פרשנו בדבריו על פסוק כא'?
2. מה הוא אחד בדבריו על פסוקים נ"ד, נ"ז?
3. בפסוק נה' אמר פרשנו איך בדיוק היתה החלוקה, התוכל להסביר בדיוק מה היתה הפציה ואיך ההצלה התבצעה?

* * *

ב. ספורנו עם פירוש הרב י. קופרמן.

פרק כז' פסוק ג':

וכן נדונו בדיני שמים⁴ באמרו "ואת כל הרכוש"⁵ (שם לב). כי בחטאו מת. לא היה ענש חטאו אלא שמימות, לא שיאבד ממנו מן הירושאים.

(ג) והוא לא היה... בעדת קרח¹. שהיה דינם שיאבד ממנום בחנם², שהחרימם משה רבינו באמרו "סודו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה, ואל תגעו בכל אשר להם, פן תספו"³ (לעיל טו, כו).

פנחס

א. לסור מן האנשים פן חספו. ב. לא לגעת ברכושם פן חספו. דין א. מוסבר על ידי רבינו (שם) 'שאינכם ראויים להינצל אם תהיו עמהם כשילקו'. אם כן כיצד נפרש את האיסור 'ואל תגעו בכל אשר להם פן חספו'. מכאן ראה לשיטתו כי הוחרם רכושם, והנוגע בו בעצמו יוחרם (כמו שמצינו אצל עכן כיריחו). 4. בכחינת דבר שעשה משה רבינו על דעת עצמו והסכים הקב"ה על ידו. 5. כלומר, דין חדש של חרם, כי אם לא כן, אין טעם להזכיר רכוש אחרי "כל האדם אשר לקרח".

1. תיקנו את הגירסא, לעומת הרפוסים האחרים, בזה שהכנסנו את המלים "בעדת קרח" כחלק מן הדיבור המתחיל, לא כחלק מן הפירוש, שכן אין לו הבנה. 2. כאן חלק מן הטיעון המוקדם לבקשתן "תנו לנו אחווה". תחילה יש לקבוע אפוא, שיש אחווה עליה דנים, ושאינן כאן ענין של ממונו של צלפחד אבר לא רק מן הבנות אלא גם משאר שארו הביא את הפסוק במלואו, כי יש בו שני דינים.

אלו

1. מה הקושי או הקשיים שפרשנו ראה כאן?
2. מה ביקשו בנות צלפחד?
3. איך נפתרה הפציה?

* * *

לא היה להם חלק בארץ" (עי' בבא בתרא ק"ז ע"ב, ק"ח ע"ב). כי בחטאו מת: הוא — ככל אדם — לא נפטר מן העולם בלא חטא, אך אין ספק שהיה זה רק חטא של יחיד. מעולם לא השתתף בחטא האומה. ובנים לא היו לו: מעולם לא היו לו בנים. אילו היו לו בנים, היו צאצאיהם של אלה קדמים לנו ותביעתנו היתה נדחית. אך מעולם לא היו לו בנים, ואנחנו צאצאיו היחידים.

(ד) למה יגרע וגו'. "משפחת החפרי" (כו, לב) תחלק את נחלתה בין בני חפר שהם ראשי המשפחה הזאת, ואם מת אחד הבנים האלה, אך הניח בן אחריו, ימסר חלקו לבן הזה הנושא את שמו. מדוע אפוא ימחה שם אבינו, משום שאין לו בן אלא רק בנות, ומדוע לא יימנה בתוך משפחתו? תנה לנו וגו'. הנח לנו לעמוד במקום אבינו ולהימנות בתוך אחיו, ותן לנו את הנחלה שהיה זוכה בה אילו היה עדיין חי, שהרי כבנו של חפר היה זכאי לנחלה בקרב אחיו.

ג. רש"ר הירש.
פרק כז' פסוקים ג'-ד':

(ג) אבינו מת במדבר וגו'. חכמים אמרו שבנות צלפחד היו "חכמניות ודרשניות" (בבא בתרא ק"ט ע"ב). בהירות רוחן וחריפות שכלן ניכרת בהרצאת דבריהן. הן אומרות את כל הנוגע לעניין ואין בדבריהן מלה מיותרת. "אבינו מת במדבר": אבינו היה מיוצאי מצרים שנגזר עליהם למות במדבר, אך על פי חוק חלוקת הארץ שהוכרז עליו זה עתה — "לשמות מטות אבתם ינחלו" — יש להתחשב בהם בשעת החלוקה. והוא לא היה בתוך העדה וגו': אילו היה מן הנועדים על-ה' בעדת-קרח, לא היינו יכולות לבסס תביעה על שמו. צאצאי המרגלים והנועדים בעדת קרח לא יכלו להציג תביעה המבוססת על שמות אבותיהם. אלה היו היחידים שהוצאו מן הכלל של "לשמות מטות אבתם ינחלו". "מרגלים יהושע וכלב נטלו חלקם, מתלוננים שבעדת קרח

אלו

1. בנות צלפחד הרצו לצנותיהן האפוסטות, התוכל לחזור מה טענו ולמה?
2. למה חשבו היה להדעים חטא עם צדת קורח?
3. האם הן בקשו משהו מיוחד או לא?

* * *

ד. אור החיים.

פרק כח' פסוק ב': את קרבני לחמי וגו'. פרוש לפי שיש בתמידין שלשה מיני קרבן, אחד הקרבת התמיד, שני עשירית האיפה של מנחת התמיד, שלישי הנסכים, כנגד הקרבת התמיד אמר קרבני, וכנגד המנחה אמר לחמי שנקראת לתם ושניהם כליל לאשים לזה אמר לאשי, וכנגד הנסכים אמר ריח ניחחי שאין בו אלא ריח שהוא אינו לאשים אלא יצק על

היסוד ויורד לשתיין, ובשלושה דברים דקדק לומר בפניי, קרבני, לחמי, ניחחי, לומר שכלן של הקדוש ברוך הוא בורא הכל ועדין בןשותו כאמרו (תהלים כ"ד א') לה' הארץ ומלוואה, ופרשנהו במקומו, ודקדק גם כן לומר לאשי בכנוי, לומר שגם האש היא של הקדוש ברוך הוא, ומעתה מה שישקאל מקריבין הוא מנקטיו של הבורא:

לָזֶה נִתְחַבֵּס ה' וְנִמְן אֶזְהָרָה וְאָמַר תִּשְׁמְרוּ
 לִדְבַר שְׂאֵם לֹא יַעֲשׂוּ הַזֶּה הֵם גּוֹזְלִים
 נִכְסֵי וְעוֹבְרִים בְּלֹא, וְאָמְרוּ לְהִקְרִיב לִי וְגו'
 פְּרוֹשׁ כִּי מִה שִׁיעֲשׂוּ הוּא הַקְּרִבַת חֵלֶק מִנִּכְסֵי
 לְפָנָיו אֲבָל עֲקָרָן שֶׁל נִכְסִים הֵם שֶׁל הַמָּקוֹם:
 עוֹד נִתְחַבֵּן בְּזֶה לְהוֹדִיעַ סוּד הַקְּרִבָּן שֶׁהוּא
 לְקִרְבַּ עֲנִפֵי הַקְּדוּשָׁה שֶׁהֵם חֵלֶק ה', וְהוּא
 מִה שֶׁנִּתְחַבֵּן בְּאֹמְרוֹ קְרִבָּנִי בְּכַנּוּי אֵלָיו וְהֵבֵן.
 וְאָמְרוּ לְחַמֵּי לְאִשֵּׁי פְרוֹשׁ לָחֵם זֶה שְׂאֵנֵי קְצוּחָה
 לְהִבְיֵא לְאִשִּׁים סוּדוֹ הוּא קְרִבָּנִי שֶׁכִּשְׁעוּלָה
 לְה' רֵיחַ נִיחוּחַ מִתְקַרְבִּים כָּל גִּיצוּצֵי הַקְּדוּשָׁה
 שֶׁנִּתְרַקְּוּ:

שאלות

1. מִה הֵם פְּלוֹט מִיְּנֵי הַקְּרִבָּן לְכִי כִרְשָׁנוּ?
2. מִה שְׂנֵיט הַנִּסְכִּים לְצוּמַת שְׁנֵי הַקּוֹדְמִים?
3. לִמָּה מִתְחַבֵּס הַפְּסוּק בְּצוּרֵק לְשׁוֹן: קְרִבָּנוּ, לְחַמֵּי נִיחוּחֵי דוּקָא?
4. לִמָּה לְפִסוּל טַם: "אִישׁוּ"?
5. לִמָּה נִאמַר: "תִּשְׁמְרוּ"?
6. מִהוּ סוּד הַקְּרִבָּן?

* * *

ה. קדושת לוי

פרק כח' פסוק יא': הרמו בפסוק 'פינחס בן אלעזר כו'

"השיב את חמתי מעל בני ישראל
 בקנאו את קנאתי, ואף על פי כן היה
 'בתוכם' והיה מעורר עליהם חסדים'.
 לכן אמור לו הנני נותן לו את בריתי
 שלום, מחמת הקנאה. 'והיתה לו ולזרעו
 אחריו ברית כהונת עולם תחת אשר קנא
 לאלהיו וכפר על בני ישראל', כי אף על
 פי שקנא כיפר על בני ישראל והיה
 מעורר עליהם חסדים.

או יבואר, בדין הוא. הכלל הוא, האדם
 צריך לעשות כל מעשיו במדת החסד,

אבל באמת פינחס אף על פי שעשה מדת
 משפט היה מדתו חסד גם כן, שמנע אותו
 רשע מלעשות רשעתו, וזה הוא החסד של
 הרשע כשמונעים אותו מלעשות רשעתו,
 וזהו 'בדין' הוא, אף על פי שפינחס עשה
 דין, אף על פי כן ראוי ליטול שכרו:

שאלות

1. מִהִי הַפְּעִיָּה שֶׁכִּרְשָׁנוּ מוֹצֵא בַּפְּסוּק צְלִיָּה הוּא מִנְסָה לְהִשִּׁיב?
2. אֵיךְ הוּא מִפְּרֵשׁ אֶת הַמִּלָּה: "בְּתוֹכֵם" כִּאֵן?
3. בַּקֶּטֶץ הַשְּׁנַי צוּסֵק כִּרְשָׁנוּ בַּמִּשְׁהוֹ אַחֵר, מִה הוּא?
4. אֵיזוֹ מִידָה נִקַּט כִּאֵן פִּנְחָס?
5. לִמָּה לְמַרְתוֹ זֹאת הִיָּה בְּכַךְ חֹסֵד, וְחֹסֵד כִּלְכִּי מִי?

* * *